

Motion till riksdagen 2022/23:2197

av **Stina Larsson m.fl. (C)**

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Motivering

Sverige är ett fantastiskt land att bo i av många anledningar. Sverige rankas ofta i topp när det gäller levnadsstandard, innovationsklimat, och klimat- och miljöhänsyn. Det ska vi vara stolta över. Men vi kan bättre. Det finns idag regler som försenar, försvårar och fördyrar klimatomställningen. I värsta fall riskerar det att leda till att klimatmålen inte nås. Den politiska ambitionen att påskynda klimatomställningen behövs nu mer än någonsin. Inte minst för att de globala utsläppen måste halveras fram till 2030 enligt FN:s klimatpanel, för att ha Parisavtalets mål inom räckhåll. Det förutsätter att vi skruvar upp takten, höjer ambitionerna inom alla samhällssektorer och genomför viktiga reformer – från det lokala till det globala.

Centerpartiet vet att tydliga och skarpa mål har möjliggjort för svenska företag att bli världsledande inom grön teknik, vilket gynnar såväl Sverige ekonomiskt som företagens konkurrenskraft långsiktigt. De nationella klimatmål som slås fast i det klimatpolitiska ramverket ska värnas och efterlevas. Våra ambitiösa klimatmål skapar, tillsammans med ny teknik, affärsmöjligheter för innovativa företag. Det är dessa

affärsmöjligheter som visar vägen för omställningen, inte en bakåtsträvande rädsla för det som är nytt.

Lösningen för klimatet finns i framtidens innovationer, inte i gårdagens tekniker. Genom att tillvarata människans uppfinningsriktighet och innovationskraft att finna de lösningar som krävs, kan vi bryta fossilberoendet och öka resurseffektiviteten. För att bromsa och slutligen stoppa klimatförändringarna krävs ett genomgripande systemskifte i hur vi tillverkar och förbrukar produkter och råvaror samt hur vi konsumerar. De linjära materialflödena vi byggt upp samhället kring måste brytas och ersättas med cirkulära kretslopp, där produkter används betydligt längre och där allt material kan recirkuleras för att bli insatsvaror i nya produktionsled.

Beroendet av fossila- och jungfruliga råvaror behöver drastiskt minska och vi måste bli bättre på att utnyttja de resurser vi redan har i omlopp. Att på ett snabbt sätt minska beroendet av fossil energi innebär också att vi kan minska beroendet av rysk energi. Det är helt avgörande, både för klimatet och för vår säkerhet. Här behövs ytterligare styrmedel för att en gång för alla ersätta den fossila energin med hållbara alternativ. Bioekonomin och potentialen för materialsubstitution som finns i förnybara naturresurser här i Sverige måste få en mer framträdande plats. Det måste också kosta att släppa ut och slösa med våra resurser. Det driver på teknikutvecklingen mot mer hållbara alternativ. Utan en mer cirkulär och resurseffektiv ekonomi som bryter fossilberoendet kommer vi inte att kunna reducera vår klimatpåverkan i den utsträckning som krävs för att begränsa den globala uppvärmningen och det ohållbara användandet av naturresurser.

För Centerpartiet är det en självklarhet att svenska teknikutvecklare och entreprenörer har en nyckelroll att spela i detta systemskifte. Miljö- och klimatinnovationer och nya cirkulära affärsmodeller som växer fram inom näringslivet är den riktiga motorn i omställningen, och politiken måste säkerställa att företagen har bästa möjliga förutsättningar att växla upp sitt arbete ytterligare. Vår teknik och våra smarta lösningar kan dessutom bidra till jobb och tillväxt i Sverige, samtidigt som det ger minskade utsläpp i omvärlden när de exporteras.

Sverige har en ambitiös miljölagstiftning, men den bygger i flera hänseenden på gamla sanningar och föråldrade strukturer. Regelverken behöver ses över i ljuset av dagens samhällsstrukturer och nya tekniska landvinningar. Det som vi tidigare betraktade som avfall måste ses som en tillgång. Samhällskritiska anläggningar som vattenreningsverk behöver omvandlas till resursverk som i högre grad sluter kretsloppen. Som ett av världens mest innovativa länder har Sverige goda möjligheter

att ta en global ledarroll i denna omställning. Sverige ska gå före, visa vägen och bli ett miljö- och klimatföredöme för resten av världen.

Parallellt med att vi begränsar koldioxidutsläppen, ställer om våra energisystem och ökar samhällets cirkulära materialflöden är det angeläget att vi vårdar och förvaltar de naturliga ekosystemen på ett ansvarsfullt sätt åt kommande generationer. Den biologiska mångfalden – samspelet mellan olika typer av arter och ekosystem – är av fundamental betydelse för människans liv på jorden, våra samhällens välmående och klimatomställningen. Skogar, kuster, våtmarker och grundvatten är alla viktiga förutsättningar för livet och en hållbar utveckling. Den globala förlusten av arter och ekosystem är det mest brådskande miljöproblemet i världen idag vid sidan av klimatförändringarna.

För att bryta den negativa utvecklingen föreslår Centerpartiet kraftfulla satsningar för att bevara och restaurera den biologiska mångfalden och Sveriges naturliga rikedom. Landets redan skyddade områden, såväl på land som till havs, behöver förvaltas bättre och dess livskraftiga ekosystem måste säkerställas. Känsliga områden som har förorenats genom mänsklig aktivitet ska saneras och återställas, ett långsiktigt arbete som måste intensifieras. Särskilt prioriterat är områden och vattentäkter som har kontaminerats av PFAS. Övergödningen av våra hav måste förebyggas genom kraftfullare insatser både vid utsläppskällan och direkt i haven. Invasiva främmande arter måste bekämpas mer aktivt och med mer inkludering av hela samhället.

Centerpartiet vill se en större mångfald av aktörer involverade i arbetet med att förvalta och återställa våra naturliga ekosystem. Den enskilde markägaren som bedriver sin näringsverksamhet inom lantbruket eller längs kusten har en nyckelroll att spela och det behövs fler ekonomiska incitament, mer samverkan och mindre pekpinnar från myndigheterna. Insatser för den biologiska mångfalden behöver koppla in allmänheten och civilsamhället för att skapa en större lokal acceptans och ett engagemang i frågan från yngre generationer.

Regeringens klimatpolitik räcker inte

Centerpartiet ser med stor oro på de förslag som regeringen presenterar inom utgiftsområde 20. Inte minst förslaget om att avskaffa klimatbonusen för bilar är mycket olyckligt. I kombination med en uttalad ambition om att minska inblandningen av förnybart biodrivmedel och förslag om att sänka skatten på fossil bensin och diesel

också i storstäderna samt förstärka reseavdraget i Stockholm, Göteborg och Malmö, är det tydligt att regeringen inte ämnar leva upp till Sveriges klimatmål.

I budgetpropositionen för 2023 finns också ett antal förslag som är bra och som Centerpartiet har drivit länge, exempelvis förstärkningar av industriklivet, satsningar på laddinfrastruktur, investeringar i teknik för minusutsläpp samt åtgärder för förenklade tillståndsprocesser. Dessa åtgärder kommer dock inte i närheten av att kompensera för de neddragningar som också föreslås. Naturvårdsverket bedömde innan valet att det var möjligt, med de då beslutade styrmedlen, att nå klimatmålen till 2030. Efter denna budget gör regeringen själva bedömningen, i budgetpropositionen, att utsläppen kommer öka och att målen inte nås.

Centerpartiets prioriteringar

Förstärkning och breddning av Industriklivet

För att nå klimatmålen krävas omfattande investeringar i grön teknik och klimatsmarta innovationer. Sverige är idag ledande i utvecklingen av morgondagens gröna lösningar som också bidrar till att sänka de globala utsläppen när de exporteras till andra länder. Så tycker vi att det ska förbli. I omställningen till en cirkulär och biobaserad ekonomi har industrin en stor roll. Därför vill vi ytterligare stärka industriklivet och därmed näringslivets möjligheter att bidra till stora utsläppsminskningar i Sverige och internationellt. Vi vill införa riktade satsningar mot avancerade återvinningstekniker, insamling och användning av biologisk koldioxid, (bio-CCS/U), grön vätgas, fossilfri gödsel samt klimatsmart biodrivmedelsproduktion.

Breddat grönt avdrag

Det gröna avdraget infördes i januari 2021 på initiativ av Centerpartiet och visar redan på stor framgång. Det gröna avdraget innebär en skattereduktion för arbete och material vid installation av grön teknik. Det gäller idag för installationer som omfattar energilagring, laddpunkter och solceller. Privatpersoner kan nu enklare vara med och bidra till omställningen genom att investera i teknik som stärker det egna hushållets hållbarhetsprofil. Centerpartiet vill fortsatt bredda det gröna avdraget för att inkludera en större bredd av grön teknik, för att påskynda omställningen och för att stärka hushållens egna möjligheter att minska sitt elpris. Vi vill därför inkludera investeringar i konvertering från direktverkande el eller gas, energieffektiviseringsåtgärder, vattensnåla

produkter, smarta hem-applikationer solvärme, samt konvertering av bilar till gas eller etanol.

Riktat laddningsstöd till den tunga vägtrafiken, flyg, sjöfart och fritidsbåtar

Försäljningen av elbilar ökar i snabb takt och infrastrukturen- och laddmöjligheterna måste följa med i den positiva utvecklingen. Idag saknas tyvärr möjlighet att ladda sin elbil i många områden, inte minst i de norra delarna av Sverige. Stödet för att bygga ut laddningsinfrastrukturen i hela landet måste därför stärkas. Samtidigt bör krav ställas på de installerade laddplatserna är kompatibla med att bilen kopplas upp mot elnätet, så kallad V2G, samt kunna hantera villkorade tillstånd från nätägaren som skapar möjligheter till lastbalansering både lokalt och mot nätet. Takten för att uppföra laddningspunkter för de tunga transporterna går långsammare och är dyrare än för personbilarna, samtidigt som ett ökat utbud av elektrifierade tunga fordon börjar komma på plats. Samma krav som för personbilsladdare bör kunna ställas på dessa.

Vi vet också att elflyget börjar närma sig kommersialisering och att laddinfrastrukturen där är avgörande på våra flygplatser liksom i våra hamnar för att kunna ansluta till landström för fartyg eller ladda en elbåt. Centerpartiet vill därför att en stor del av stödet riktas till att bygga ut infrastrukturen för de tunga fordonen inklusive flyg, sjöfarten och fritidsbåtar.

Stärkt naturvård och insatser för stärkt äganderätt i skogen

För Centerpartiet är det viktigt att det finns kapacitet sköta de stora arealer på land och till havs som redan är skyddade områden. Att förvalta redan skyddade områden och säkerställa att de har livskraftiga ekosystem och en hög artrikedom gör ofta större nytta än att ägna stora resurser till att skydda nya arealer. Det är till exempel viktigt för friluftslivet, besöksnäringen och för att förhindra spridningen av granbarkborren samt invasiva arter. Därför stärker vi anslagen till att vårda och restaurera landets befintliga skyddade områden. Centerpartiet anser också att markägare ska kompenseras ekonomiskt för inskränkningar i ägande- och brukanderätten samt att det ska finnas tillräckliga medel för att genomföra inriktningen i skogspropositionen från 2021, som bland annat handlar om fler flexibla skyddsformer samt att gå över till formellt skydd på frivillig grund. Därför ökar vi anslagen för en stärkt äganderätt i skogen på utgiftsområde 23.

Centerpartiets överväganden

Tabell 1. Anslagsförslag 2023 för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Naturvårdsverket	620 648	-1 651
1:2 Miljöövervakning m.m.	391 714	±0
1:3 Åtgärder för värdefull natur	1 130 035	130 000
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	1 087 568	-240 000
1:5 Miljöforskning	96 825	±0
1:6 Kemikalieinspektionen	311 404	-627
1:7 Avgifter till internationella organisationer	285 631	±0
1:8 Klimatbonus	5 955 000	2 300 000
1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	283 581	-1 052
1:10 Klimatanpassning	140 000	±0
1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	1 244 565	±0
1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar	169 100	±0
1:13 Internationellt miljösamarbete	37 400	±0
1:14 Skydd av värdefull natur	1 170 500	±0
1:15 Havs- och vattenmyndigheten	317 723	-892
1:16 Klimatinvesteringar	3 055 000	±0
1:17 Klimatpremier	462 000	-100 000
1:18 Industrilivet	1 354 000	150 000
1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv	115 000	±0
1:20 Driftstöd för bio-CCS	25 000	±0
1:21 Kompetenslyft för klimatomställningen	50 200	±0
2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	132 389	-1 295
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	1 107 408	±0
99:1 Biopremie	±0	1 000
Summa	19 542 691	2 235 483

Anslag 1:3 föreslås öka med 130 miljoner kronor år 2023 till följd av Centerpartiets förslag om förstärkta insatser för att sköta och vårda redan skyddade områden. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 130 miljoner kronor per år från och med år 2024.

För att bland annat finansiera en satsning på bättre skötsel av skyddad natur samt för att finansiera förslag ämnade att stärka äganderätten i skogen föreslås anslag 1:4 minska med 240 miljoner kronor år 2023. Av samma anledning beräknas anslaget minska med 290 miljoner kronor per år 2024–2025. Detta innebär fortsatt en diskretionär förstärkning av anslaget, i förhållande till nu gällande regler, om 100 miljoner kronor år 2023 och 50 miljoner kronor per år 2024–2025.

Centerpartiet anser att industriklivet bör förstärkas. Av denna anledning föreslås anslag 1:18 öka med 100 miljoner kronor år 2023. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 100 miljoner kronor per år från och med år 2024. Centerpartiet anser därutöver att det bör införas ett investeringsstöd för biodrivmedelsproduktion. För att möjliggöra införandet av ett sådant stöd föreslås anslaget öka med 50 miljoner kronor år 2023. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 50 miljoner kronor per år från och med år 2024.

Det är avgörande att omställningen av jordbruket snabbas på. Centerpartiet föreslår därför att en biopremie införs, i linje med vad som föreslås i SOU 2021:67. Nivån på premien bör anpassas till nu rådande skattenivåer. Av denna anledning föreslås att ett nytt anslag skapas inom utgiftsområdet, 99:1 Biopremie. Anslaget får användas för att betala den aktuella biopremien. Vidare föreslås att anslaget tillförs 1 miljon kronor år 2023. Av samma anledning beräknas anslaget komma att omfatta 81 miljoner kronor år 2024 och 112 miljoner kronor år 2025.

Centerpartiet anser att klimatbonusen för bilar med låga utsläpp bör återinföras. Bonusen bör dock riktas till bilar som personer med låga och normala inkomster har råd med. Pristaket inom systemet föreslås därför sättas till 500 000 kronor. Nollutsläppsfordon bör berättiga till en bonus om 50 000 kronor medan gasbilar bör ges en bonus om 10 000 kronor. Laddhybrider bör ges en maximal bonus om 10 000 kronor. Av denna anledning föreslås anslag 1:8 öka med 2 300 miljoner kronor år 2023. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 2 635 miljoner kronor år 2024 och med 3 272 miljoner kronor år 2025.

För att finansiera andra prioriterade reformer, bland annat ämnade att påskynda klimatomställningen, föreslås att en tidigare beslutad förstärkning, gällande ekobonus, om 100 miljoner kronor avvisas. Anslaget föreslås därför minska med 100 miljoner kronor år 2023. Av samma anledning beräknas anslaget minska med 100 miljoner kronor år 2024.

Därutöver föreslår Centerpartiet en sänkning av pris- och löneomräkningen, vilket påverkar de anslag som räknas upp med denna.

Stina Larsson (C)

Rickard Nordin (C)

Daniel Bäckström (C)